

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Н. А. СТОРЧАК

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Методичні вказівки
з навчальної дисципліни

Рекомендовано Методичною радою НУК

Миколаїв 2009

Сторчак Н.А. Кримінально-виконавче право: Методичні вказівки з навчальної дисципліни. – Миколаїв: НУК, 2009. – 32 с.

Кафедра правознавства

Запропоноване Методичні вказівки дають систематизоване уявлення про галузь кримінально-виконавчого права та її нормативну базу. До нього включені тематичний план, теоретичні та методичні настановлення для вивчення курсу, контрольні запитання та завдання, перелік нормативного матеріалу та літератури.

Дане видання має своїм завданням допомогти студентам у вивченні курсу "Кримінально-виконавче право", а також буде корисним для викладачів з дисциплін кримінально-правового циклу й усіх, хто цікавиться питаннями виконання і відбування покарань.

Рецензент: Дмитриченко І.В, канд. юр. наук, доцент, завідувач кафедри правознавства Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Згідно з наказом ректора НУК № 08 від 09.01.2008 "навчально-методичні посібники, методичні вказівки друкуються в авторській редакції" і відповідальність за їх редагування несе автор.

ВСТУП

Протидія злочинній діяльності здійснюється за допомогою численних засобів, серед яких чільне місце посідають ті, які реалізують державну політику з виконання покарань. Це зумовлено єдністю трьох складових кримінально-правового впливу на суспільні відносини – кримінального права, кримінально-процесуального права та кримінально-виконавчого права. Саме від процесу й результатів виконання покарання залежать питання доцільності здійснення кримінально-процесуальної діяльності та адекватності покарання в цілому.

Для усвідомлення студентами цього важливого моменту, а також для того, щоб у них склалося чітке, ґрунтовне уявлення про нещодавно оновлену кримінально-виконавчу політику, про галузь кримінально-виконавчого права, її нормативну базу, й розроблені дані Методичні вказівки.

Вони дають користувачу змогу з'ясувати зміст дисципліни, цілі та завдання, поставлені перед ним в ході її вивчення; звернути увагу на необхідні поняття; структурувати знання з курсу "Кримінально-виконавче право" та встановити зв'язок з положеннями конституційного, адміністративного, кримінального, кримінально-процесуального, сімейного, цивільного, трудового права, з основами психології, пенітенціарної педагогіки тощо.

Користування рекомендованими джерелами дасть змогу поглибити знання з курсу та сформувати навички роботи з нормативним матеріалом. На закріплення цих результатів спрямовані контрольні запитання та завдання, наведені після кожної теми.

Таким чином, врахування студентами передбачених у Методичних вказівках положень є основою якісного засвоєння знань з курсу "Кримінально-виконавче право" та їх практичного застосування.

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Приділення уваги питанням кримінально-виконавчої сфери та вивчення за навчальним планом для спеціальності "Правознавство" окремого курсу "Кримінально-виконавче право" обумовлено тим, що політика у сфері виконання покарань є складовою частиною юридичної політики, здійснюваної в Україні, а також тим, що для її закріплення й вивчення існують самостійні галузі права, законодавства та науки. Крім цього, вони зазнають сутнісних змін в результаті розширення кола покарань, виконання яких тепер віднесено до сфери кримінально-виконавчого права, внаслідок гуманізації режиму відбування покарання тощо.

Вивченню в рамках даного курсу підлягають нормативна й організаційна основи діяльності органів та установ виконання покарань; порядок виконання та умови відбування окремих видів покарань; звільнення від відбування покарання; правове положення засуджених та осіб, які відбули покарання й інші правовідносини, що виникають у сфері виконання-відбування покарань, а також їх теоретичні та історичні аспекти.

З'ясування сутності та регулятивної основи кримінально-виконавчого права здійснюється у взаємозв'язку із нормативним і теоретичним матеріалом дисциплін "Кримінальне право", "Кримінальний процес", "Кримінологія", "Судові та правоохоронні органи", "Конституційні права, свободи та обов'язки громадян", "Адміністративне право" тощо.

Розподіл навчального часу

Розподіл навчальних годин на семестр та за видами навчальних занять відповідно до навчального плану здійснено таким чином:

Семестр	Загальна кількість годин/кредитів	Розподіл за семестрами та видами занять				Форма атестації
		Лекції	Практ. заняття	Індив. робота	Сам. робота	
8-й	36/1	18	-	9	9	Залік

Мета та завдання дисципліни

Метою дисципліни "Кримінально-виконавче право" є якісне засвоєння студентами досліджених наукою та перевічених практикою знань, уявлень про сутність, цілі, порядок та умови виконання покарань.

Відповідно до цього, *завданням* дисципліни є вивчення суспільних

відносин, пов'язаних з організацією кримінально-виконавчої служби; з особливостями виконання всіх видів покарань; із звільненням від відбування покарання; із працею засуджених; із розподілом засуджених до установ виконання покарань тощо. Належна увага приділяється вивченню нормативного матеріалу, який регламентує відповідні питання.

Все вищенаведене дає можливість студентам отримати ґрунтовні знання з питань кримінально-виконавчого права й забезпечити подальше самостійне оновлення та спеціалізацію цих знань, а також вільне користування нормативною базою.

Вимоги до знань та умінь. Після вивчення курсу "Кримінально-виконавче право" студенти повинні *знати*: зміст основних понять курсу; навчальний матеріал про предмет, метод, систему, принципи, джерела кримінально-виконавчого права; систему органів і установ виконання покарань; порядок та умови виконання та відбування покарань, в тому числі їх міжнародні стандарти; правовий статус засуджених та його гарантії; порядок застосування заходів виправного та профілактичного впливу, в тому числі з боку громадськості; підстави та порядок звільнення від відбування покарання; історію становлення кримінально-виконавчого права тощо.

Після вивчення курсу "Кримінально-виконавче право" студенти повинні *вміти*: працювати з кримінально-виконавчим законодавством та іншими джерелами кримінально-виконавчого права, слідкувати за їх постійним оновленням; орієнтуватися в системі органів і установ виконання покарань; користуватися набутими теоретичними знаннями; застосовувати кримінально-виконавчі норми на практиці; аналізувати тенденції практики виконання та відбування покарань.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Сума кредитів	Кількість балів	Найменування елементів модуля	Розподіл навчального часу			
				Лек ц.	Пра кт	Інд. роб.	Сам роб.
1.	0,5	30-50	<i>Загальна характеристика кримінально-виконавчого права. Виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі</i>				
			1.1. Кримінально-виконавче право як галузь права та наука	2	–		1
			1.2. Учасники кримінально-виконавчих відносин	2	–	1	
			1.3. Виконання покарань у видах штрафу, конфіскації майна, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю	2	–	1	1
			1.4. Виконання покарань у видах громадських робіт, виправних робіт, позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу, службових обмежень для військовослужбовців	2		1	1
			1.5. Виконання покарань у видах арешту, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні	2		1	1
Всього				10	–	4	4
2.	0,5	30-50	<i>Виконання покарань у видах позбавлення волі на певний строк та довічного позбавлення волі. Звільнення від відбування покарання, його наслідки</i>				
			2.1. Класифікація засуджених до позбавлення волі, їх направлення та прийняття до колоній. Умови тримання та забезпечення засуджених до позбавлення волі	2	–	1	2
			2.2. Правовий статус засуджених до позбавлення волі. Виховний вплив та навчання засуджених до позбавлення волі	2		2	1
			2.3. Особливості виконання позбавлення волі. Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі	2		1	1
			2.4. Звільнення від відбування покарання, його наслідки	2	–	1	1
Всього				8	–	5	5
Разом				18	–	9	9

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.1. Кримінально-виконавче право як галузь права та наука

План

1. Політика у сфері виконання покарань.
2. Поняття, предмет і метод кримінально-виконавчого права. Кримінально-виконавчі правовідносини.
3. Система, принципи та джерела кримінально-виконавчого права.
4. Міжнародні стандарти поведження із засудженими.
5. Кримінально-виконавче право як наука.
6. Взаємозв'язок кримінально-виконавчого права з іншими галузями права та юридичної науки.

Теоретичні та методичні настановлення

Починаючи вивчення курсу "Кримінально-виконавче право" студентам потрібно з'ясувати, що собою являє *політика у сфері виконання покарань* (кримінально-виконавча політика) і як вона співвідноситься з каральною політикою.

Слід знати форми, за допомогою яких ця політика запроваджується в життя, суб'єктів її формування та здійснення. Окремо необхідно відзначити процес трансформації виправно-трудої політики у кримінально-виконавчу.

Кримінально-виконавче право сьогодні виступає самостійною галуззю права та є сукупністю правових норм, які регламентують відносини, що складаються в процесі виконання і відбування покарань з метою виправлення та ресоціалізації засуджених і попередження нових злочинів.

Виходячи з цього, студенти можуть встановити *предмет* і *метод* даної галузі, зважаючи на їх імперативність. Мають бути охарактеризовані *кримінально-виконавчі відносини*, зокрема їх особливості, що відносяться до об'єкта, суб'єктів, змісту, підстав виникнення. Слід зважати на те, що кримінально-виконавча діяльність є двоєдиним процесом виконання і відбування покарання, хоча їх суб'єкти є різними.

У процесі оволодіння матеріалом цієї теми студенти повинні засвоїти, що *система кримінально-виконавчого права* поділяється на Загальну та Особливу частини, а також з'ясувати, які інститути відносяться до них. Важливим є звернення уваги на особливості норм кримінально-виконавчого права, в тому числі структурні, та на нові види спеціальних норм цієї галузі.

Щодо принципів кримінально-виконавчого права, то слід брати до

уваги, що вони вперше знайшли вираз і розширене викладення в принципах кримінально-виконавчого законодавства і, відповідно, закріплені у ст. 5 КВК України.

Джерела кримінально-виконавчого права в основному зосереджені в кримінально-виконавчому законодавстві, хоча ними може бути й виборче, трудове, пенсійне та інше законодавство. При характеристиці джерел кримінально-виконавчого права необхідно дотримуватися їх ієрархії. При цьому доцільно звернути увагу на міжнародні кримінально-виконавчі стандарти та співвідношення українського законодавства з ними; принципи чинності (в часі, в просторі та по колу осіб), структуру, мету та завдання КВК; судову практику в сфері відносин виконання і відбування покарань.

Слід мати на увазі, що предмет *науки кримінально-виконавчого права* значно ширший за предмет галузі кримінально-виконавчого права, а методи є як загальнонауковими так і спеціально юридичними.

Кримінально-виконавче право тісно пов'язане з *іншими галузями права (науки)*, зокрема, кримінальним правом, кримінальним процесом, конституційним, адміністративним, трудовим, цивільним, сімейним правом, кримінологією та ін.

Контрольні запитання та завдання:

1. Дайте визначення кримінально-виконавчої політики, назвіть суб'єктів її формування та реалізації.
2. Встановіть співвідношення понять "кримінально-виконавче право", "кримінально-виконавче законодавство", "наука кримінально-виконавчого права".
3. Охарактеризуйте джерела кримінально-виконавчого права.
4. Що являють собою предмет і методи науки кримінально-виконавчого права?
5. Дайте визначення кримінально-виконавчих правовідносин і розкрийте їх склад.
6. Знайдіть у КВК приклади бланкетної норми; норми, де є диспозиція і гіпотеза; норми, де є тільки диспозиція; норми, яка містить санкцію (навести текст та показати структуру).

Джерела: [1-6, 8, 10, 41, 43, 45-50, 52, 63, 66, 70, 81].

Тема 1.2. Учасники кримінально-виконавчих відносин

План

1. Коло учасників кримінально-виконавчих відносин. Державна кримінально-виконавча служба України.

2. Органи та установи виконання покарань.
3. Засуджені, їх правовий статус.
4. Участь громадськості у кримінально-виконавчих відносинах.
5. Суб'єкти контролю та нагляду в сфері виконання покарань.
6. Історія становлення й розвитку пенітенціарних систем в Україні та світі.

Теоретичні та методичні настановлення

При вивченні даної теми необхідно визначити *загальне коло учасників кримінально-виконавчих відносин*, до якого належать різні органи влади загальної та спеціальної компетенції, засуджений, громадськість та міжнародні установи.

Студентам слід з'ясувати основні питання, що стосуються *Державної кримінально-виконавчої служби України*: її завдання, структуру, персонал, його кількість, вимоги до нього та процес підготовки кадрів.

Потрібно відзначити, що з усіх складових структури Державної кримінально-виконавчої служби України лише *органи та установи* виконання покарань складають кримінально-виконавчу (пенітенціарну) систему. Перелік цих органів та установ дає стаття 11 КВК. Доречно звернути увагу на розмежування цих суб'єктів та їх компетенцію, на принципи розміщення засуджених до різних установ виконання покарань (ст.ст. 11-19).

Установами виконання покарань є організації, які безпосередньо здійснюють виконання конкретних видів кримінальних покарань (див. рис. 1).

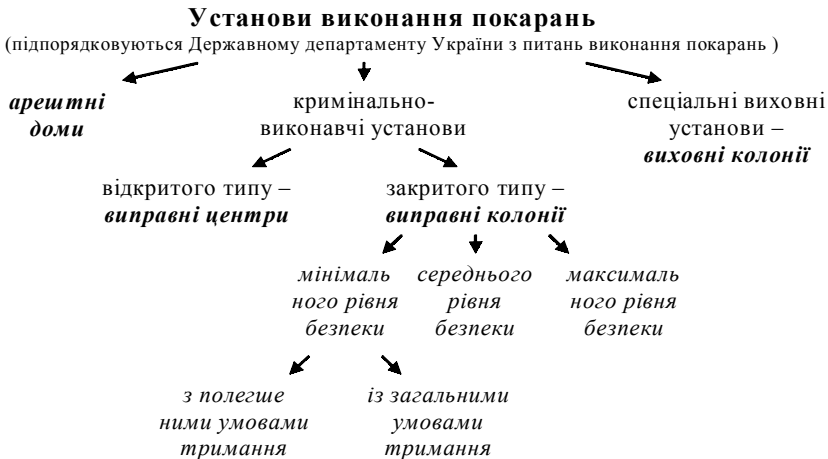

Рис. 1. Схема системи установ виконання покарань

Студенти мають знати, що на сьогодні в Україні виправних колоній – 114, виховних колоній – 10, виправних центрів – 20, СІЗО – 31, ЛТП – 2, тюрма – 1. З них в Миколаївській області: виправних колоній – 5, виправний центр – 1, СІЗО – 1.

Потрібно розуміти, що військовослужбовці як спеціальні суб'єкти відбувають покарання у спеціальних формуваннях, які підпорядковуються Міноборони, – у дисциплінарному батальйоні, військовій частині, на гауптвахті (ст.ст.14,17 КВК).

Засвоєнню підлягає поняття *правового статусу засуджених*, що є сукупністю прав, якими вони володіють згідно із законом під час відбування покарання, а також покладених на них обов'язків. Слід усвідомлювати, що правовий статус засуджених являє собою різновид спеціального статусу й основна мета його закріплення – встановлення меж поведінки засудженого та адміністрації установи (ст.7 КВК).

Основні права засуджених врегульовані в ст.ст.8,10 КВК, а основні обов'язки – в ст.9. Права та обов'язки засудженого деталізуються в окремих статтях КВК залежно від виду покарання та можуть змінюватися відповідно до його поведінки в період відбування покарання.

Необхідно зауважити, що КВК значно розширив перелік можливостей для *участі громадськості* у кримінально-виконавчих відносинах. Студентам слід з'ясувати форми такої участі та конкретних представників громадськості в даних відносинах.

Важливо знати, що в процесі виконання покарань здійснюється прокурорський нагляд, відомчий контроль та перевірка виконання планових заходів, контроль суб'єктів державної влади та місцевого самоврядування, громадський контроль, міжнародний нагляд (ст.ст.22-25 КВК). При розгляді теми слід зупинитися на суб'єктах здійснення вказаних видів *контролю й нагляду* та на питаннях їх взаємодії.

Контрольні запитання та завдання:

1. Охарактеризуйте правову основу діяльності, завдання та структуру Державної кримінально-виконавчої служби України.
2. Розкрийте зміст правового статусу засуджених. Якими документами він може визначатися?
3. Назвіть суб'єктів контролю й нагляду в сфері виконання покарань та їх функції.
4. Назвіть представників громадськості у кримінально-виконавчих відносинах.
5. Заповнити таблицю "Суб'єкти виконання покарань"

Вид покарання	Орган чи установа виконання

Джерела: [2, 3, 7, 8, 10-13, 16, 21, 24, 25, 40, 41, 44-51, 59, 63, 64, 68-70, 73, 74, 76, 78-80].

Тема 1.3. Виконання покарань у видах штрафу, конфіскації майна, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю

План

1. Виконання покарання у виді штрафу.
2. Виконання покарання у виді конфіскації майна.
3. Виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Теоретичні та методичні настановлення

Вивчення порядку та умов відбування різних видів покарань, варто починати з того, що серед них виділяють *покарання, пов'язані з позбавленням волі* – позбавлення волі на певний строк та довічне позбавлення волі, закріплені в ст.ст.63, 64 Кримінального кодексу України (далі КК), та *не пов'язані з позбавленням волі або альтернативні* – всі інші покарання (ст.ст.53-62 КК).

Студентам необхідно згадати кримінально-правову характеристику штрафу, конфіскації майна та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, а також слід обов'язково ознайомитися із вказаною в списку джерел нормативною базою виконання зазначених покарань.

Виконання покарання у виді штрафу. Важливо знати, що КВК передбачає два правових режими виконання покарання у виді штрафу – добровільний та примусовий (ст.26 КВК). Примусово стягнення проводиться Державною виконавчою службою на підставі виконавчого листа. Цей процес доцільно розглянути за його стадіями. Також студентам слід визначити порядок та строки дій державного виконавця на цих стадіях; майно та доходи, на які може бути (не може бути) звернуто стягнення; забезпечення виконання штрафу за допомогою ч. 1 ст. 389 КК.

Виконання покарання у виді конфіскації майна. Необхідно відзначити як схожість, так і відмінності штрафу та конфіскації майна як покарань, а також порядку їх виконання (ст.48,49 КВК). Особливо слід зупи-

нитись на аспектах виконання конфіскації, як строки, способи виявленні та розшуку майна, черговість задоволення вимог на майно засудженого, подальші дії з вилученим майном тощо. Обов'язковим є ознайомлення з Додатком до КК, в якому подається Перелік майна, що не підлягає конфіскації за судовим вироком, та зі ст.ст. 388, 191, 194, 382 КК, які виступають забезпеченням виконання конфіскації.

Виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Студенти мають знати форми, в яких реалізується каральний потенціал даного покарання; строк його дії; порядок виконання (реєстрація, повідомлення, виклик, бесіда тощо). Крім кримінально-виконавчої інспекції, що виконує дане покарання, також слід зважати на суб'єктів, які долучається до виконання або сприяють процесу виконання (ст.ст.30-34 КВК). Правовий статус засуджених включає загальний статус (ст.8-10 КВК) і додаткові обов'язки за ст. 34 КВК, а також право отримати дозвіл виїжджати за межі України. Засоби забезпечення виконання даного покарання передбачені у ч.4-7 ст.46 КВК.

Контрольні запитання та завдання:

1. Який порядок добровільної сплати штрафу засудженим?
2. Опишіть дії державного виконавця при зверненні стягнення на майно засудженого до штрафу та конфіскації.
3. Як здійснюється звернення стягнення на доходи засудженого до штрафу?
4. Яке майно не підлягає конфіскації?
5. Якими є основні обов'язки кримінально-виконавчої інспекції щодо виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю?
6. Розв'язати задачу. Білий був засуджений за ст. 203 КК до покарання у вигляді штрафу в розмірі 500 грн. Білий попередив, що негайно сплатити штраф він не може, тому йому була надана відстрочка від оплати строком на 6 місяців. Однак і після цього строку штраф не був виплачений. Як можна забезпечити виконання призначеного покарання?

Джерела: [1, 4, 7, 8, 10, 18, 22, 27, 32, 44-51].

Тема 1.4. Виконання покарань у видах громадських робіт, виправних робіт, позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу, службових обмежень для військовослужбовців

План

1. Виконання покарання у виді громадських робіт.
2. Виконання покарання у виді виправних робіт.
3. Виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
4. Виконання покарання у виді службових обмежень для військово-службовців.

Теоретичні та методичні настановлення

Студентам необхідно згадати кримінально-правову характеристику громадських робіт; виправних робіт; позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу та службових обмежень для військовослужбовців, а також слід обов'язково ознайомитися із вказаною в списку джерел нормативною базою виконання зазначених покарань.

Виконання покарання у виді громадських робіт. Потрібно зауважити про схожість порядку виконання та забезпечення цього покарання з порядком оформлення покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Однак, при цьому особливими є час, місце, характер і види цих робіт, що й потрібно з'ясувати за ч.1 ст.36, ст.38 КВК; строк виконання зазначений у ч.4 ст.36. Крім кримінально-виконавчої інспекції, що виконує дане покарання, також слід зважати на суб'єктів, які долучається до процесу виконання (ст.ст.36, 39 КВК). Правовий статус засуджених до громадських робіт включає загальний правовий статус засудженого (ст.8-10 КВК) та додаткові обов'язки за ч.1,4 ст.37 КВК.

Виконання покарання у виді виправних робіт. Процес виконання та забезпечення покарання у виді виправних робіт багато в чому схожий із виконанням покарання у виді громадських робіт (і, відповідно, з порядком оформлення позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю) – строк, суб'єкти, оформлення (ст.ст.41-44, 46 КВК). Відрахування із заробітку провадяться за нормами ст.45 КВК. Необхідно розглянути й випадки виконання даного покарання, коли засуджений не працює, працює у приватного підприємця, сам є приватним підприємцем, працює за сумісництвом або якщо його місцезнаходження невідоме.

Правовий статус засуджених до виправних робіт: загальний (ст.ст.8–10 КВК), додаткові обов'язки за ч.6 ст.41; додаткові заборони за ч.1, 4 ст.42. Заходи заохочення та стягнення передбачені в ч.1,2 ст.46.

Виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу. При вивченні

порядку та умов виконання даного покарання у студентів має бути уявлення про те, чого саме позбавляється засуджений, тобто про військові або спеціальні звання, ранги, чини та кваліфікаційні класи, а також про те, хто їх присвоює, адже виконання покарання здійснює орган, який присвоїв таке відповідне звання, ранг, чин або кваліфікаційний клас (йому направляється копія вироку). Обов'язки зазначеного органу вказані в ч. 2, 4 ст.29 КВК.

Виконання покарання у виді службових обмежень для військово-вслужбовців. Дане покарання схоже на виправні роботи, але при цьому слід відзначити спеціальних суб'єктів відбування покарання; місце відбування покарання; обмеження в правовому статусі засудженого; документ, в якому конкретно зазначаються ці обмеження та спосіб їх оголошення (ст.47 КВК).

Контрольні запитання та завдання:

1. У чому полягають умови відбування покарання та обов'язки засуджених до громадських робіт?

2. У чому полягають обов'язки власника підприємства, організації, установи або уповноваженого ним органу за місцем відбування засудженим покарання у виді громадських робіт і відповідальність останнього за їх неналежне виконання?

3. Який порядок утримань із заробітної плати засуджених до виправних робіт?

4. Який порядок виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу?

5. Яка процедура та розмір утримань з грошового забезпечення засуджених військовослужбовців?

6. Який порядок припинення виконання покарання у виді службових обмежень для військовослужбовців?

Джерела: [1, 4, 7, 8, 10, 15, 27, 40, 44-51, 69, 73, 77].

Тема 1.5. Виконання покарань у видах арешту, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні

План

1. Виконання покарання у виді арешту.
2. Виконання покарання у виді обмеження волі.
3. Виконання покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні.

Теоретичні та методичні настановлення

Студенту необхідно згадати кримінально-правову характеристику арешту, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні, а також слід обов'язково ознайомитися з нормативною базою виконання цих видів покарань, що вказана в списку джерел.

Виконання покарання у виді арешту. Порядок та умови виконання цього покарання багато в чому схожі з тими, що мають місце при виконанні позбавлення волі, однак, є й специфічні риси, на вивченні яких й доцільно зосередити увагу. Вони стосуються одягу засуджених до арешту, форм соціально-виховної роботи із ними тощо. Особливості правового статусу засуджених вказані у ч.2-6 ст.51 КВК, а заходи заохочення та стягнення – в ст.54.

Особливості виконання покарання у виді арешту відносно військовослужбовців полягають у місці відбування покарання, роздільному тримання за категоріями, нормі житлової площі, формі одягу засуджених, ідейності виховної роботи. Специфіка правового статусу в основному вказана у ч.5-7 ст.55 КВК. Заходи заохочення та стягнення передбачені в ч.8-10 ст.55.

Виконання покарання у виді обмеження волі. Необхідно розглянути обладнання виправних центрів, обов'язки їх адміністрації (ст.61 КВК), порядок направлення засуджених до виправного центру (ст.57). Правовий статус засуджених до обмеження волі врегульований у ч.2-5 ст.59, ст.60 КВК. Студентам також потрібно звернути увагу на порядок застосування заходів заохочення і стягнення до осіб, засуджених до обмеження волі, та посадових осіб, як вправі це робити – ст.ст.67-70. Відносно порядку виконання покарання та правового статусу засуджених слід відзначити, в чому проявляється схожість та відмінності обмеження волі й таких покарань, як позбавлення волі та арешт.

Виконання покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні. Перш за все, доцільно звернути увагу на спеціального суб'єкта відбування даного покарання та на місце його відбування. Студенти мають знати порядок направлення та прийняття засуджених до дисциплінарного батальйону; основні правила режиму в ньому; особливості матеріально-побутового та медичного забезпечення, соціально-виховної роботи із засудженими – ст.ст.71, 72, 78-80, 84 КВК. Правовий статус засудженого врегульований у ч.7,8 ст.71, ст.ст.73-77 КВК. Заходи заохочення та стягнення подані у ст.ст.81-83.

Контрольні запитання та завдання:

1. Назвіть місце відбування покарання у виді обмеження волі та порядок направлення засуджених до місця відбування покарання.
2. Яка процедура здійснення нагляду за засудженими до обмеження волі?
3. Охарактеризуйте умови відбування покарання у виді арешту.
4. Назвіть особливості правового статусу засуджених до арешту.
5. Охарактеризуйте режим відбування покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні.
6. Назвіть підстави та порядок звільнення військовослужбовців з дисциплінарного батальйону.

Джерела: [1, 4, 7, 8, 10, 23, 25-29, 33, 39, 40, 44-51, 62, 65, 69, 73, 79].

Тема 2.1. Класифікація засуджених до позбавлення волі, їх направлення та прийняття до колоній. Умови тримання та забезпечення засуджених до позбавлення волі

План

1. Об'єкт та зміст позбавлення волі. Режим у колоніях.
2. Класифікація засуджених до позбавлення волі.
3. Направлення та прийняття засуджених до колоній.
4. Умови тримання засуджених до позбавлення волі. Переведення та зміна умов тримання.
5. Матеріально-побутове та медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.

Теоретичні та методичні настановлення

Для розгляду питань, пов'язаних з виконанням покарання у виді позбавлення волі (строкового чи довічного), доречно звернутися до об'єкту та змісту цього покарання. Так, *об'єктом* позбавлення волі є свобода (правовий статус) в фізичному, соціологічному та соціально-психологічному значеннях. *Зміст* позбавлення волі становлять ізоляція засудженого (через поміщення його у кримінально-виконавчу установу) та *режим* (правила, порядок та умови виконання і відбування покарання) – ст.102 КВК. Слід звернути увагу на функції режиму в установах виконання позбавлення волі (ч.1-3 ст.102) та засоби його забезпечення (ст.ст.103-106, 130, 132).

Належне виконання позбавлення волі забезпечує, перш за все, *класифікація* засуджених. Студентам потрібно відповісти на питання, з якою метою здійснюється класифікація та які завдання вирішуються з її допомогою.

Потрібно виокремити види класифікації: 1) первинна (I етап – визначення виду колонії та рівня її безпеки; II етап – визначення конкретної установи виконання покарань); 2) вторинна (розміщення засуджених у тій чи іншій дільниці колонії). Студенти мають знати критерії, які лежать в основі класифікації (як первинної, так і вторинної); суб'єктів, які її здійснюють (ст.ст.18,19, 86, ч.3 ст.93, ч.2, 4–6 ст.94, ст.95-99 КВК).

Слід брати до уваги, що класифікація засуджених до позбавлення волі законодавчо закріплюється в правилах направлення та прийняття засуджених до колоній. Загальний *порядок прийняття* засуджених до установи виконання покарання передбачений ст. 91 КВК України. Але потрібно зважати й на певні особливості, коли засуджені прибувають у неробочий час, прибувають групою, прибувають засуджені іноземні громадяни. Також студенти мають знати, хто здійснює прийом і які дії при цьому вчиняються; які предмети, вироби і речовини заборонені для зберігання та яка їх доля при знаходженні у засудженого; які існують способи обліку засуджених; які відомості містить особова справа засудженого та хто її заводить.

Вивчення *умов тримання* засуджених до позбавлення волі передбачає знання про типове проектування та обладнання колоній, в тому числі житлових приміщень, а також розпорядок дня (ст.92-99 КВК).

Необхідно звернути увагу, в яких випадках можливе *переведення* засудженого до іншої колонії або *зміна умов тримання* в межах однієї колонії (ст.ст.93,100,101 КВК). Останій випадок залежить від поведінки засудженого й реалізує "прогресивну систему" виконання покарань.

Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі в цілому врегульоване ст.115 КВК. Студентам мають звернути увагу на норми житлової площі, а також на те, ким відшкодовується вартість одягу, білизни та взуття засуджених; на категорії пільгового побутового забезпечення; на норми харчування; на асортимент та кількість предметів, виробів і речей, які можуть перебувати у засудженого тощо.

Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі в цілому врегульоване в ст.116 КВК. Студентам слід з'ясувати санітарно-гігієнічні та протиепідемічні правила, заходи лікувально-профілактичної роботи, що здійснюється в установах виконання покарань, а також можливість отримання засудженими платних медичних послуг.

Контрольні запитання та завдання:

1. Визначте мету, види та критерії класифікації засуджених до позбавлення волі.

2. Назвіть види структурних дільниць установ виконання покарань та підстави тримання в них засуджених.

3. Який порядок приймання засуджених в установи виконання покарань?

4. Назвіть засоби забезпечення режиму в місцях позбавлення волі.

5. Визначте порядок матеріально-побутового забезпечення засуджених.

6. Розв'яжіть задачу. Сидоренко, який раніше два рази відбував покарання у вигляді позбавлення волі, був засуджений за сукупністю злочинів до 10 років позбавлення волі. Йому було призначено відбування покарання у виправній колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання. Чи правильно було призначено Сидоренку вид виправної колонії? У колонії якого виду він повинен відбувати покарання?

Джерела: [1-3, 6-8, 10, 21, 23, 25, 26, 29, 31, 33, 36, 39, 40, 43-51, 54, 55, 57, 58, 62, 63, 65, 70, 79].

Тема 2.2. Правовий статус засуджених до позбавлення волі. Виховний вплив та навчання засуджених до позбавлення волі

План

1. Права засуджених до позбавлення волі.
2. Обов'язки та відповідальність засуджених до позбавлення волі.
3. Праця засуджених до позбавлення волі. Пенсійне забезпечення.
4. Виховний вплив на засуджених до позбавлення волі.
5. Навчання засуджених до позбавлення волі.

Теоретичні та методичні настановлення

Права засуджених до позбавлення волі в основному перелічені у ч.1 ст.107 КВК, але крім цього ще вказані у ч.2 ст.99, ст.ст.108-114, ч.4,6 ст.115, ч.5 ст.116, ч.1,2 ст.138, ст.139, ч.2,3 ст.140 КВК, п.п.29-30 Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (далі Правила).

Права, яких засуджені позбавлені, подані у ч.4 ст.107 КВК. Крім цього, потрібно зважати на спеціальні заборони, наприклад, мати при собі предмети та речі в асортименті й кількості, що виходять за межі, встановлені переліком (Додаток 7 до Правил); наносити собі або іншим особам татуювання; тримати тварин тощо (п.29 Правил).

Обов'язки засуджених до позбавлення волі в цілому зазначені у ч.3 ст.107 КВК. Додаткові обов'язки містяться в п.п.28-30 Правил. Необхідно звернути увагу на правила поведження засуджених та персоналу колоній – п.28 Правил.

Відповідальність засуджених до позбавлення волі в КВК визначена у вигляді цивільно-правової, матеріальної (ст.136-137 КВК), кримінальної (за нормами КК) та дисциплінарної відповідальності (у формі заходів стягнення за ст.132-134 КВК).

Студенти мають знати причини застосування *праці засуджених* до позбавлення волі; основні принципи залучення до праці в місцях позбавлення волі; підприємства, на яких застосовується праця засуджених; перелік робіт та посад, на яких забороняється використовувати працю засуджених; умови праці засуджених (ст.ст.118-119 КВК). Окрему увагу слід приділити питанням, пов'язаним з оплатою праці засуджених, зарахуванням коштів на особовий рахунок засудженого, можливістю розпорядження ними (ст.120-121).

Пенсійне забезпечення в цілому регламентоване в ст.122 КВК, однак, слід враховувати, що право на нього передбачене виключно після звільнення з місць позбавлення волі, а не одразу за фактом втрати працездатності.

Виховна робота разом з освітою засуджених розглядається як основний засіб їх виправлення та ресоціалізації (ст.ст.123-135). Студенти мають знати, що виховний вплив включає: виховну роботу з боку персоналу колонії; діяльність самодіяльних організацій засуджених; заходи заохочення та стягнення; участь громадськості.

Обов'язковому розгляду підлягають питання, пов'язані із *навчанням засуджених* до позбавлення волі. Важливо знати, що в межах колонії засуджені можуть отримати лише загальну середню та професійно-технічну освіту. Студентам потрібно з'ясувати місце навчання засуджених, суб'єктів освітнього процесу та гарантії здобуття освіти.

Контрольні запитання та завдання:

1. Вкажіть порядок придбання засудженими до позбавлення волі продуктів харчування та предметів першої потреби.

2. За яким порядком відбувається надання побачень засудженим до позбавлення волі?

3. Який порядок оплати праці та здійснення утримань із заробітку засуджених до позбавлення волі?

4. Назвіть основні форми та методи соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.

5. Яке значення має соціально-виховна робота, загальноосвітнє та професійно-технічне навчання для досягнення цілей покарання?

6. Розв'яжіть задачу. Кумас був засуджений до 5 років позбавлення волі з відбуванням покарання у виправній колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами утримання. Відбувши 3 місяці покарання, він звернувся до прокурора зі скаргою на те, що адміністрація колонії відмовляє йому в одержанні посилок. Як повинен відреагувати на цю скаргу прокурор?

Джерела: [1-3, 5-8, 13, 25, 26, 33, 40, 43, 44-51, 53-55, 59, 60, 62-65, 69, 70, 72, 73, 75, 78-80].

Тема 2.3. Особливості виконання позбавлення волі. Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі

План

1. Особливості правового статусу засуджених в колоніях різних рівнів безпеки.
2. Особливості відбування позбавлення волі для жінок.
3. Особливості відбування позбавлення волі для неповнолітніх.
4. Особливості відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.

Теоретичні та методичні настановлення

Особливості правового статусу засуджених в колоніях різних рівнів безпеки загалом передбачені в ст.ст.138-140 КВК. Необхідно звернути увагу, що у колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього рівня безпеки, максимального рівня безпеки існують конкретні обмеження в правах, а у колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації колоній середнього рівня безпеки засуджені мають особливі права та особливий обов'язок (в разі прожживання за межами колонії).

Для визначення *особливостей відбування позбавлення волі жінками* слід встановити: місце відбування покарання; норму жилої площі; розширене коло прав вагітних жінок, матерів-годувальниць та жінок, які мають дітей віком до трьох років; можливість проживати за межами виправної колонії; долю дитини; пільги для жінок пенсійного віку та вагітних жінок, жінок, які мають дітей у будинках дитини при виправних колоніях (ч.4, 5 ст.141, ч.4 ст.111, ст.142 КВК).

Також необхідно відзначити *специфіку підходу держави до ув'язнених неповнолітніх*, що проявляється в особливостях місця та режиму відбування покарання, правового статусу засуджених, заходів заохочення та стяг-

нення, виховної роботи (ч.1 ст.108, ч.4 ст.115, ч.2 ст.120, ст.143-149 КВК).

Порядок і умови виконання та відбування *довічного позбавлення волі* в Україні визначені у ст.ст.150-151 КВК, п.п.23-25 Правил. Слід відзначити, що на засуджених до довічного позбавлення волі поширюється більшість прав та обов'язків засуджених до позбавлення волі на певний строк, а також основні режимні правила. Однак, серед їх особливостей можна виділити: місце відбування покарання; підвищену ізоляцію та посилений нагляд за засудженими; специфічні права ув'язнених; особливості виховної роботи. Студента також доречно звернути увагу на проблеми застосування покарання у виді довічного позбавлення волі.

Контрольні запитання та завдання:

1. Назвіть основні відмінності умов відбування покарання засудженими в різних колоніях.
2. Який порядок направлення для відбування покарання передбачений для вагітних жінок та матерів-годувальниць?
3. Коли засуджені неповнолітні можуть виходити за межі виховних колоній?
4. Назвіть місця відбування довічного позбавлення волі та їх обладнання (для різних категорій засуджених).
5. Які особливості правового статусу засуджених до довічного позбавлення волі?
6. Розв'яжіть задачу. Засудженому Хмельку, який відбуває покарання у Павлоградській виховній колонії (Дніпропетровська область), виповнилося 18 років. До його звільнення після закінчення строку залишилося 3 роки. Постановою начальника колонії Хмелька, який навчається у профтехучилищі цієї колонії, для подальшого відбування покарання переводять до виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання. Прокоментуйте ситуацію.

Джерела: [1-3, 5-8, 12, 19, 23-25, 34, 36, 37, 40, 41, 44-51, 71].

Тема 2.4. Звільнення від відбування покарання, його наслідки

План

1. Підстави та порядок звільнення від відбування покарання.
2. Соціальна адаптація та надання допомоги особам, звільненим з місць відбування покарання.
3. Контроль та нагляд за особами, звільненими від відбування покарання.

Теоретичні та методичні настановлення

Студенти мають розуміти значення такого звільнення, а також його наслідки – припинення кримінально-виконавчих відносини та зміни у правовому статусі особи, в тому числі пов'язані із судимістю.

Підстави звільнення засуджених від відбування покарання загалом закріплені у ст. 152 КВК. Але потрібно зважати на те, що є й інші підстави: усунення законом караності діяння; скорочення строку покарання до меж відбутого; перебування жінки у стані вагітності або наявність дитини віком до трьох років; звільнення від відбування покарання з випробуванням (ч.2,3 ст.75, ст.ст.75-80, 83 КК, ч. 8, 9, 10 ст.154 КВК). Слід звернути увагу на конкретні види покарань при яких можливе звільнення з різних підстав та умови його застосування.

Загальний порядок звільнення засуджених регламентований в ст.153 КВК, а вимоги щодо порядку дострокового звільнення – в ст. 154. Більш детальному вивченню підлягають питання, пов'язані із звільненням за актом амністії чи помилування, а також за хворобою.

Має бути розглянутий зарубіжний досвід звільнення від відбування покарання, в тому числі інститут апробації, та його можливий позитивний вплив на українську кримінально виконавчу систему.

Соціальна адаптація та надання допомоги особам, звільненим з місць відбування покарання, є необхідними, оскільки за час відбування покарання засуджені втрачають навички самостійного життя, житло, роботу і кваліфікацію за своєю спеціальністю, сім'ю, потрапляють у вже змінені суспільні відносини тощо.

Студентам слід встановити зміст поняття "соціальна адаптація"; коло суб'єктів, які забезпечують соціальну адаптацію звільнених з установ виконання покарань. Мають бути розглянуті форми матеріальної та медичної допомоги засудженим при їх звільненні, допомоги при їх працевлаштуванні, способи забезпечення житлом (ст.ст.156-157 КВК). Необхідно звернути увагу на особливості звільнення від відбування покарання іноземних громадян, а також звільнення та адаптації неповнолітніх.

Студенти повинні знати цілі постпенітенціарного впливу на особу звільненого та засоби їх досягнення. Потрібно з'ясувати, в яких випадках та які суб'єкти здійснюють *контроль* (громадський, державний) та *нагляд за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання* – 158-166 КВК. Окремо слід зауважити про адміністративний нагляд над звільненими, а саме: його строк; порядок встановлення та припинення; категорії осіб, для яких він встановлюється; зобов'язання піднаглядного тощо.

Контрольні запитання та завдання:

1. Назвіть підстави звільнення від відбування покарання.
2. На які категорії засуджених не поширюється амністія?
3. Яким є порядок встановлення адміністративного нагляду над звільненими?
4. Дайте визначення соціальної адаптації звільнених від відбування покарання та назвіть суб'єктів, на яких покладається надання допомоги у соціальній адаптації.
5. Яким чином здійснюється контроль за поведінкою осіб, звільнених з випробуванням, та звільнених умовно-достроково?
6. Розв'яжіть задачу. Сєдих був засуджений за ч.2 ст.296 КК до 3-х років позбавлення волі. Початок строку – 13 квітня 2003р. Назвіть день звільнення Сєдих.

Джерела: [7-9, 12, 14-15, 17, 19, 20, 21, 29, 30, 35, 37, 38, 40, 42, 44-50, 52-55, 56, 61, 63, 66, 67, 81].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. – Х.: ИНГВІНІ, 2008.
2. Европейские пенитенциарные правила// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
3. Конвенція проти катувань і інших жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують гідність, видів поводження й покарання// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
4. Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних із тюремним ув'язненням (Токійські правила)// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
5. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя відносно неповнолітніх (Пекінські правила)// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
6. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
7. Кримінальний кодекс України. – К.: Видавничий дім "Скіф", 2008.
8. Кримінально-виконавчий кодекс України. – Х.: ИНГВІНІ, 2008.
9. Закон України "Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі" від 01.12.94// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
10. Закон України "Про Державну кримінально-виконавчу службу України" від 23.06.05// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
11. Закон України "Про загальну структуру й чисельність кримінально-виконавчої системи України" від 02.03.2000// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
12. Закон України "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей" від 24.01.95// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
13. Закон України "Про свободу совісті та релігійні організації" від 23.04.91// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
14. Закон України "Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк" від 10.07.03// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
15. Закон України "Про зайнятість населення" від 01.03.91// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
16. Закон України "Про прокуратуру" від 05.11.91// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.
17. Закон України "Про застосування амністії в Україні" від 01.10.96// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

18. Закон України "Про виконавче провадження" від 21.04.99// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

19. Закон України "Про соціальну роботу з дітьми та молоддю" 21.06.01// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

20. Указ Президента України "Про Положення про здійснення помилування" від 19.07.05 №1118/2005// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

21. Указ Президента України від 31.07.98 №827/98 "Про Положення про Державний департамент України з питань виконання покарань"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

22. Порядок розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду і переданим органам державної виконавчої служби, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.02 №985// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.06.92 №336 "Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Міністерства внутрішніх справ"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.04.04 №429 "Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

25. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.06 №1090 "Про затвердження Державної програми покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006-2010рр."// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

26. Інструкція з оплати праці засуджених до обмеження та позбавлення волі, затвердженої наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 04.10.04 №191// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

27. Інструкція про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань, яка затверджена наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства внутрішніх справ України від 19.12.03 №270/1560// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

28. Інструкція про порядок відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні, затверджена наказом Міністра оборони України від 29.11.04 №567// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

29. Інструкція про порядок інформування органами й установами виконання покарань стосовно взятих під варту і засуджених іноземців, затверджена наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 27.05.02 №135// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

30. Інструкція про порядок організації здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, затверджена наказом МВС України, Державного департаменту України з питань виконання покарань від 04.11.03 №1303/203// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

31. Інструкція про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, Положення про комісію з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, затверджені наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 16.12.03 №261// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

32. Інструкція про проведення виконавчих дій, затверджена наказом Міністерства юстиції України 15.12.99 №74/5// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

33. Інструкція про умови тримання і порядок примусового годування в установах кримінально-виконавчої системи осіб, які відмовляються від уживання їжі, затверджена наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 12.06.2000 №127// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

34. Наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань від 28.07.05 №124 "Про затвердження Положення про сектор максимального рівня безпеки при виправній колонії середнього рівня безпеки"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

35. Наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань, МВС України, Мінпраці та соціальної політики України від 12.12.03 №250/1562/342 "Про порядок взаємодії органів і установ виконання покарань, територіальних органів внутрішніх справ та центрів зайнятості населення щодо надання особам, які звільнені від відбування покарання, допомоги в трудовому і побутовому влаштуванні, соціальній адаптації"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

36. Наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань 10.08.2000 №162 "Про введення в дію Інструкції про порядок забезпечення речовим майном та введення в дію норм належності речового майна для засуджених, які відбувають покарання в установах виконання покарань, та осіб, які утримуються у слідчих ізоляторах і лікуваль-

но-трудоу профілакторіях Державного департаменту України з питань виконання покарань"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

37. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту та Департаменту від 28.10.05 №2559/177 "Про затвердження Порядку взаємодії центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і установ виконання покарань у проведенні соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, які відбувають покарання в цих установах і звільняються з них"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

38. Перелік захворювань, які є підставою для подання в суди матеріалів про звільнення засуджених від дальшого відбування покарання, затверджений наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства охорони здоров'я України від 18.01.2000 №3/6// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

39. Порядок медико-санітарного забезпечення осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах та установах виконання покарань Державного департаменту України з питань виконання покарань, затверджений наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства охорони здоров'я України від 18.01.2000 №3/6// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

40. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25.12.03 №275// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

41. Типове положення про батьківський комітет при виховній колонії, затвержене наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 28.01.04 №20// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

42. Постанова Пленуму Верховного Суду України №2 від 26.04.02 "Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

43. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 03.06.05 "Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування"// <http://www.infodisk.com.ua/laws.htm>.

Основна література

Монографії, підручники та навчальні посібники

44. Гель А.П., Семаков Г.С., Яковець І.С. Кримінально-виконавче право України: Навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2008.

45. Кримінально-виконавче право України: (Заг. та Особл. частини): Навч. посіб./ За заг. ред. О.М. Джуржи. – К.: Юрінком Інтер, 2002.

46. Кримінально-виконавче право України: Навч.-метод. посіб./ За заг. ред. *С.О. Стефанова*. – Одеса: Юрид. л-ра, 2004.

47. Кримінально-виконавче право України: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. проф. *А.Х. Степанюка*. – Х.: Право, 2006.

48. Кримінально-виконавчий кодекс України: Науково-практичний коментар /За заг. ред. *Степанюка А.Х.* – Х.: ТОВ "Одіссей", 2005.

49. *Плужнік О.І.* Кримінально-виконавче право у таблицях та схемах: Навч. посіб. – К.: ВД "Професіонал", 2006.

50. *Пташинський О.Б.* Пенітенціарна система України: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2004.

51. *Старков О.В.* Криминопеналогія: Учебное пособие. – М.: Издательство "Экзамен", 2004.

Додаткова література

Монографії та навчальні посібники

52. *Баранов Ю.В.* Стадии ресоциализации осужденных в свете новых социолого-антропологических воззрений и социальной философии. – СПб. : "Юрид. центр Пресс", 2006.

53. *Иноганов Ш.Х.* Наказание отбыто. Как жить дальше? – М.: Юридическая литература, 1990.

54. *Степанюк А.Ф., Трубников В.М.* Исполнение наказания в виде лишения свободы и особенности постпенитенциарной адаптации освобожденных: Учебное пособие.– К.: УКУ ВО, 1992.

55. *Чучаев А.И., Абдрахманова Е.Р.* Лишение свободы и проблемы его реализации: Учебное пособие. – Ульяновск: УлГУ, 1996.

Наукові статті

56. *Багатирєєва В.* Особливості детермінації рецидивної злочинності// Право України. – 2005. – №12. – С.63–65.

57. *Велько Н.В.* Режим виконання та відбування покарання у вигляді позбавлення волі (історія та сьогодення)// Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні та політичні науки. Випуск 38. – К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2007. – 776с.

58. *Гель А.* Інститут зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі в межах однієї установи в кримінально-виконавчому законодавстві України: історичний та порівняльний аспекти// Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 5. – С.132–137; №6. – С.130–135.

59. *Гречанюк С.* Організаційні аспекти взаємодії кримінально-виконавчих установ з громадськими правозахисними організаціями// Підприємство, господарство і право. – 2005. – №4. – С.34–36.

60. *Гречанюк С.* Шляхи вдосконалення діяльності персоналу пенітенціарних установ при організації виховно-виправного процесу// Підприємство, господарство і право. – 2005. – №3. – С.134–136.

61. *Губська О.* Амністія і помилювання за українським законодавством// Юридичний вісник України. – 2001. – 24–30 листопада. – С.7.

62. *Гусаров С.* На шляху до цивілізованих стандартів утримання засуджених// Голос України. – 2007. – 13 березня. – С.6.

63. *Денисова Т.* Правосвідомість суспільства та питання призначення і відбуття покарання// Вісник прокуратури – 2006. – №8. – С.94–101.

64. *Дроздов О.М.* До проблеми правового регулювання статусу засудженого на стадії виконання вироку// Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2004. – №10. – С.66–68.

65. *Ковганич В., Гель А.* Крок до міжнародних стандартів у сфері виконання покарань// Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – №4. – С.70–73.

66. *Ковітіді О.Ф.* Обов'язки, що покладаються на особу, умовно звільнену від покарання чи його відбування: досвід деяких країн Європейського Союзу// Вісник Верховного Суду України. – 2005. – №9. – С.44–47.

67. *Колб О., Батюк О.* Соціальна реабілітація засуджених в Україні – основа загальної профілактики злочинів// Юридична Україна. – 2004. – №5. – С.69–71.

68. *Луцик А.* Головне у перевірках місць позбавлення волі – зміцнення законності//Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – №1. – С.34–37.

69. *Львовичкін В., Осауленко О.* Проблеми реалізації нового кримінального законодавства кримінально-виконавчою системою України// Право України. – 2001. – №11. – С.125–128.

70. *Мойсик В.* Кримінально-виконавча система України – реформувати чи підпорядковувати?// Голос України. – 2005. – 15 березня. – С.10–11.

71. *Мостепанюк Л.* Відбування довічного позбавлення волі в Україні та за кордоном// Підприємство, господарство і право. – 2004. – №5. – С.121–124.

72. *Налуцішин В., Бухер О.* Право на оплату праці законне і в колонії// Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – №7. – С.22–25.

73. *Оробець К.* Обов'язки та особливості відповідальності громадян, які відбувають покарання// Вісник прокуратури. – 2006. – №9. – С.100–104.

74. *Осауленко О.* Спостережні комісії: історичний та правовий аспекти діяльності// Право України. – 2004. – №9. – С.135–137.

75. *Соцький Ю.* Організаційно-правові засади суспільно-корисної праці осіб, засуджених до позбавлення волі// *Право України.* – 2007. – №4. – С.133–135.

76. *Сухонос В.* Прокурорський нагляд за виправно-трудовими установами// *Прокуратура. Людина. Держава.* – 2005. – №1. – С.15–19.

77. *Ткачова О.* Щодо змісту виправних робіт на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи України// *Вісник Академії правових наук України.* – 2004. – №4. – С.230–239.

78. *Шинальський О.* Права людини в місцях позбавлення волі// *Прокуратура. Людина. Держава.* – 2006. – №3. – С.5–14.

79. *Шинальський О.* Реформа пенітенціарних закладів//*Урядовий кур'єр.* – 2007. –17 березня. – С.9.

80. *Шшикіна Е.* Формування європейських стандартів захисту прав осіб, позбавлених волі// *Проав України.* – 2007. – №5. – С. 27–31.

81. *Школа С.* Помилування засуджених в Україні: проблеми правового регулювання//*Право України.* –2002. –№8.–С.99–102.

Навчальне видання

СТОРЧАК Ніна Анатоліївна

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Методичні вказівки
з навчальної дисципліни

(українською мовою)

Комп'ютерна правка та верстка *М.В. Удод*
Коректор *М.О. Паненко*

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2506 від 25.05.2006 р.

Підписано до друку 22.09.08. Папір офсетний. Формат 60×84/16.
Друк офсетний. Гарнітура "Таймс". Ум. друк. арк. 1,8. Обл.-вид. арк. 1,9.
Тираж 100 прим. Вид. № 17. Зам. № 163. Ціна договірна

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування,
54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5

ДЛЯ ЗАМЕТОК